

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет економічних наук

Кафедра менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Іщенко Н.М.

“ ” 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТРЕНІНГ-КУРС «ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ»**

Рівень вищої освіти другий(магістерський)

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

073 «Менеджмент»

Гарант освітньої програми

Декан факультету /директор інституту

(до якого відносяться спеціальності)

В.о. Начальника НМВ

Бурдельна Г.О.

Стоян О.Ю.

Стоян О.Ю.

Норд Г.Л.

Філімонова О.Б.

Калініченко В.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Тренінг-курс «Правові аспекти управлінської діяльності неприбуткових організацій»	
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»	
Спеціальність	073 «Менеджмент»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Менеджмент	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	2019-2020 н.р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	9	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредита / 120 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	45	
	75	
Відсоток аудиторного навантаження	38%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	іспит	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета – опанування теоретичних та практичних проблем правовідносин, що виникають у зв'язку із створенням, діяльністю та припиненням суб'єктів господарювання в Україні, а також вивчення теоретичних положень та вироблення навичок практичного застосування знань і норм чинного законодавства у цій сфері.

Завдання:

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни Тренінг-курс «Правові аспекти управлінської діяльності неприбуткових організацій» є:

- забезпечення засвоєння сукупності юридичних норм, які закріплюють конституційно-правовий статус громадських об'єднань в Україні, визначають порядок їх створення, принципи діяльності, повноваження, напрямки взаємодії з органами державної влади та місцевого самоврядування, відповідальність;
- формування самостійного мислення, навичок аналізу нормативно-правових актів, що регулюють діяльність громадських об'єднань в Україні, вміння порівнювати та зіставляти їх з аналогічними нормативно-правовими актами зарубіжних країн;
- формування понятійного апарату, що пов'язаний з діяльністю громадських об'єднань, вміння ним користуватися;
- поглиблення знань прикладного характеру;
- розвиток загальної політико-правової культури студентів.

Передумови вивчення дисципліни:

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни: Основи економічної теорії, Стратегічний менеджмент, Макроекономіка, Мікроекономіка, Маркетинг, Операційний менеджмент, Менеджмент організацій, Управління персоналом, Інноваційний менеджмент, Інвестиційний менеджмент, Паблік рілейшнз(PR).

Очікувані результати навчання: опанування теоретичних та практичних проблем правовідносин, що виникають у зв'язку із створенням, діяльністю та припиненням суб'єктів господарювання в Україні, а також вивчення теоретичних положень та вироблення навичок практичного застосування знань і норм чинного законодавства у цій сфері.

В результаті вивчення дисципліни студент:

має знати:

- загально-правові засади господарської діяльності,
- основні правові інститути, що регулюють господарські відносини,
- права та обов'язки учасників відносин у сфері господарювання;
- основні напрямки та форми участі держави і місцевого самоврядування у сфері господарської діяльності,
- правові засади організації і здійснення підприємницької діяльності, організаційно-правові форми підприємницької діяльності,
- майнову основу господарювання,
- загальні положення про господарські зобов'язання,
- засади юридичної відповідальності за правопорушення у сфері господарювання,
- правовий статус державних контролюючих органів у сфері організації і здійснення господарської діяльності.

має вміти:

- орієнтуватись в системі чинного господарського законодавства України, користуватись офіційними правовими виданнями, джерелами права,
- застосовувати набуті знання в своїй практичній діяльності,
- самостійно вирішувати окремі питання правового характеру як учасник господарських відносин.

Програмні компетенції

- загальні компетентності:

- Здатність спілкуватися з представниками різних професійних груп та у міжнародному контексті;
- Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу інформації з різних джерел та прийняття рішень;
- Здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо;
- Вміння виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї.;

- фахові компетентності:

- Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;
- Здатність до ефективного використання та розвитку людських ресурсів в організації;
- Вміння створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління;
- Здатність розробляти проекти та управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість.

- програмні результати навчання:

- Застосовувати навички обґрунтування та управління проектами, генерування підприємницької ідеї;
- Організовувати та здійснювати комунікації з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;
- Практикувати використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні;

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Тема 1. Правовий статус суб'єктів господарської діяльності в Україні		4	7
2	Тема 2. Підприємство як організаційна форма господарювання		4	6
3	Тема 3. Учасники (суб'єкти) відносин у сфері господарювання		4	6
4	Тема 4. Державні та комунальні унітарні підприємства		3	6
5	Тема 5. Майнова основа господарювання		4	7
6	Тема 6. Підприємства колективної власності		3	6
7	Тема 7. Об'єднання підприємств		4	6
8	Тема 8. Особливості правового статусу інших суб'єктів господарювання		3	6
9	Тема 9. Правові засади захисту економічної конкуренції		4	7
10	Тема 10. Загальна характеристика господарських зобов'язань		4	6
11	Тема 11. Правове регулювання інвестиційної діяльності		4	6
12	Тема 12. Контроль та відповідальність у сфері господарювання		4	6
	Всього за курсом	-	45	75

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій (не передбачено програмою)

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Правовий статус суб'єктів господарської діяльності в Україні</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Генезис правового регулювання суб'єктів господарської діяльності. 2. Поняття суб'єктів господарювання в Україні. 3. Класифікація суб'єктів господарської діяльності. 4. Правове регулювання порядку створення суб'єктів господарської діяльності. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
2	<p>Тема 1. Правовий статус суб'єктів господарської діяльності в Україні</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні та спеціальні умови створення суб'єктів господарювання. 2. Способи індивідуалізації суб'єктів господарювання в Україні. 3. Припинення суб'єктів господарської діяльності: поняття, форми, види та способи. 4. Банкрутство як підстава припинення суб'єктів господарювання. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
3	<p>Тема 2. Підприємство як організаційна форма господарювання</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <p>Види сучасних взаємовідносин інтегрованих структур наступні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття підприємств та їх класифікація. 2. Зовнішньоекономічна та соціальна діяльність підприємств. 3. Правове регулювання порядку припинення підприємств. 4. Особливості створення та діяльності окремих видів підприємств: приватних підприємств; фермерських господарств; підприємств з іноземними інвестиціями; іноземних підприємств. <p>Тренінг-заняття: Проаналізувати участь України в процесах міжнародної економічної інтеграції: стан, проблеми, перспективи.</p>
4	<p>Тема 2. Підприємство як організаційна форма господарювання</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порядок державної реєстрації суб'єктів підприємництва. Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. 2. Порядок ліцензування господарської діяльності. Види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню. 3. Обмеження монополізму та захист суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції.

	<p>4. Контроль за здійсненням господарської діяльності. Правовий статус органів, уповноважених здійснювати державний нагляд (контроль) у сфері господарської діяльності.</p> <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
5	<p>Тема 3. Учасники (суб'єкти) відносин у сфері господарювання</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття суб'єкта господарювання. Види суб'єктів господарювання. Фізична особа – підприємець. 2. Господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України. 3. Державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до Господарського кодексу України. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
6	<p>Тема 3. Учасники (суб'єкти) відносин у сфері господарювання</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підприємство як організаційна форма господарювання. 2. Види та організаційні форми підприємств. 3. Об'єднання підприємств. 4. Поняття господарського товариства. 5. Види господарських товариств. Порядок створення господарського товариства. 6. Правовий статус акціонерного товариства. 7. Правовий статус товариства з обмеженою відповідальністю. 8. Кредитні спілки в господарській діяльності. 9. Порядок створення кредитної спілки. 10. Благодійні і неприбуткові організацій в господарській діяльності. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
7	<p>Тема 4. Державні та комунальні унітарні підприємства</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття державного унітарного підприємства. 2. Державне комерційне підприємство. 3. Правовий режим майна державного комерційного підприємства. 4. Особливості господарської діяльності державних комерційних підприємств. Казенне підприємство. 5. Правовий режим майна казенного підприємства. 6. Особливості господарської діяльності казенних підприємств. 7. Особливості порядку створення, діяльності та припинення комунальних унітарних підприємств. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>

8	<p>Тема 5. Майнова основа господарювання</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий режим майна суб'єктів господарювання. 2. Право власності як основне речове право у сфері господарювання. 3. Зміст права власності. Здійснення права власності. 4. Непорушність права власності. 5. Державна реєстрація речових прав. <p>Тренінг-заняття: Правовий статус Державної служби інтелектуальної власності України.</p>
9	<p>Тема 5. Майнова основа господарювання</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Право власності Українського народу. 2. Право приватної власності. 3. Право державної власності. 4. Право комунальної власності. 5. Поняття і види права спільної власності. 6. Майно у сфері господарювання. Джерела формування майна суб'єктів господарювання. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
10	<p>Тема 6. Підприємства колективної власності</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття підприємства колективної власності та його види. 2. Правове регулювання створення, діяльності та припинення кооперативів. Правовий статус підприємств споживчої кооперації. Підприємства об'єднань громадян, релігійних організацій. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
11	<p>Тема 7. Об'єднання підприємств</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття об'єднання підприємств та його види. 2. Організаційно-правові форми об'єднань підприємств. 3. Статус підприємства-учасника об'єднання. 4. Майнові відносини в об'єднанні підприємств. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
12	<p>Тема 7. Об'єднання підприємств</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правові наслідки виходу учасника з об'єднання. 2. Припинення об'єднання підприємств. 3. Асоційовані підприємства та холдингові компанії. 4. Інші форми об'єднання інтересів підприємств.

	<i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i>
13	<p>Тема 8. Особливості правового статусу інших суб'єктів господарювання</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості правового статусу громадян як суб'єктів господарювання. Правовий статус іноземних суб'єктів господарювання. 2. Особливості правового статусу фінансових установ як суб'єктів господарювання. 3. Особливості статусу благодійних та інших неприбуткових організацій у сфері господарювання. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
14	<p>Тема 9. Правові засади захисту економічної конкуренції</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, роль та основні принципи економічної конкуренції. 2. Поняття монопольного становища і природні монополії. 3. Поняття недобросовісної конкуренції та монополістичних порушень. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
15	<p>Тема 9. Правові засади захисту економічної конкуренції</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антиконтурентні узгоджені дії. 2. Дискримінація суб'єктів господарювання. 3. Відповідальність за порушення антимонопольного - конкурентного законодавства. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
16	<p>Тема 10. Загальна характеристика господарських зобов'язань</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, види та підстави виникнення господарських зобов'язань. Виникнення господарських зобов'язань. 2. Виконання господарських зобов'язань. 3. Способи забезпечення виконання зобов'язань. 4. Припинення, розірвання та недійсність господарських зобов'язань. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
17	<p>Тема 10. Загальна характеристика господарських зобов'язань</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття зобов'язання. 2. Сторони у зобов'язанні. 3. Підстави виникнення зобов'язання. 4. Види зобов'язань. 5. Співвідношення цивільно-правових і господарських зобов'язань. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>

18	<p>Тема11. Правове регулювання інвестиційної діяльності</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, види інвестицій та інвестиційної діяльності. 2. Державне регулювання інвестиційної діяльності. 3. Поняття інноваційної діяльності у сфері господарювання. 4. Інвестування інноваційної діяльності. 5. Види інноваційної діяльності. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p> <p>Тренінг-заняття: Стратегічні напрями реалізації зовнішньої політики держави</p>
19	<p>Тема11. Правове регулювання інвестиційної діяльності</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державне регулювання інноваційної діяльності. 2. Державні гарантії інноваційної діяльності. 3. Договір на створення і передачу науково-технічної продукції. 4. Законодавство про інноваційну діяльність. 5. Форми і види іноземних інвестицій. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
20	<p>Тема12. Контроль та відповідальність у сфері господарювання</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки та функції господарсько-правової відповідальності. Класифікація господарсько-правових санкцій. 2. Форми господарсько - правової відповідальності та їх види. 3. Відшкодування збитків у сфері господарювання. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>
21	<p>Тема12. Контроль та відповідальність у сфері господарювання</p> <p><i>I. Питання для обговорення:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття організацій роботодавців та їх об'єднань. Види статусів організацій роботодавців та їх об'єднань. 2. Порядок утворення та припинення діяльності організацій роботодавців, їх об'єднань. 3. Повноваження організацій роботодавців та їх об'єднань. <p><i>II. Розгляд практичних ситуацій, тести.</i></p>

4.3. Завдання для самостійної роботи

Необхідним елементом успішного освоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, статистичними матеріалами.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

- Вивчення лекційного матеріалу.
- Робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури.
- Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.
- Підготовка до семінарських і практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування.

Контрольна перевірка кожним студентам особистих знань за запитаннями для самоконтролю.

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи студента

Відпрацьовуючи практичний матеріал студент зобов'язаний відмітити в твердження, визначення, висновки, зміст або обґрунтованість яких йому незрозумілі, та звернутися до рекомендованої літератури за розв'ясненнями. При відпрацюванні практичних занять необхідно звернути увагу на питання для самоконтролю, відповіді на які мають знайти студенти під час опрацювання рекомендованої літератури. Якщо рекомендована література не містить необхідних пояснень, необхідно звернутися до викладача з питанням на практичному занятті або в час, що виділений для індивідуальних консультацій з викладачем. Якщо задане питання, що має часткове значення або слабо пов'язане з темою, що обговорюється, викладач має право призначити студенту індивідуальну консультацію в межах часу, що встановлюється діючим навчальним планом.

При виконанні самостійної роботи студент має користуватися джерелами із списку рекомендованої літератури, а також технічними засобами (калькуляторами, ЕОМ тощо).

Підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань та контрольних робіт вимагає користування додатковою літературою. Доповідь повинна бути оформлена письмово, містити титульний аркуш, текст доповіді, список використаних джерел. Структура доповіді: 1) актуальність дослідження; 2) основний зміст проблеми; 3) висновки. Робота доповідається на семінарському занятті. Доповідачу можуть бути задані питання з боку студентів і викладача. Оцінюється повнота доповіді та повнота наданих відповідей на запитання.

4.4. Перелік питань для самоконтролю студентів

Теми індивідуальної пошуково-дослідної роботи:

1. НДО як структурний елемент третього сектору. Функції громадської організації відносно держави, бізнесу та інтересів членів своїх організацій і комітетів.
2. Класифікація НДО. Види громадських організацій в залежності від: а) профілю діяльності; б) сфер діяльності; в) організаційно-правових форм об'єднання громадян; г) статусу; д) сфери інтересів; є) рівня розвитку.
3. Організаційна структура НДО. Поняття структури, фактори, що впливають на визначення структури. Різні підходи до формування структури організації: ієрархічна, командна, мережева структури; їх переваги і недоліки».
4. Внутрішній потенціал і зовнішнє середовище НДО. Макросередовище (середовище опосередкованого впливу). Мікро середовище (середовище безпосереднього впливу). Людські ресурси, організаційна культура, фінансовий та матеріальний стан.
5. Загальна характеристика Закону України „Про благодійництво та благодійні організації“: загальні положення. Організаційно-правове регулювання благодійництва та діяльності благодійних організацій. Матеріально-технічне забезпечення діяльності благодійництва та благодійних організацій. Державі благодійність. Благодійна діяльність. Міжнародні благодійні фонди в Україні.
6. Загальна характеристика нормативно-правових документів, що регулюють діяльність НДО. Конституція України як базовий документ законодавства для неприбуткового сектору.
7. Закон України „Про об'єднання громадян“. Загальні положення. Засади діяльності та статус об'єднань громадян. Утворення та легалізація громадських організацій. Підготовка до утворення: визначення назви, профілю діяльності, юридичної форми організації, статусу. Установчий з'їзд (конференція, загальні збори).

8. Легалізація НДО: реєстрація, повідомлення про заснування. Документи, що необхідні до заяви про легалізацію: статут, протокол загальних зборів, відомості про склад керівництва, тощо.
9. Оподаткування громадських організацій в Україні та звітність. Перспективи розвитку законодавства про неприбуткові організації.
10. Роль планування діяльності в управлінні НДО. Рівні планування. Вимоги до складання плану. Види планів у залежності від того, який часовий період охоплюють заплановані заходи».
11. Стратегічне планування, його роль у розвитку організації. Поняття стратегії.
12. Ідентифікація наявних завдань та стратегій: визначення того, як попередня діяльність веде до досягнення цілей.
13. Аналіз оточення: визначення чинників, що впливають на реалізацію цілей організації (можливості та загрози).
14. Аналіз засобів: люди, програми, фінансові та матеріальні засоби, структура (сильні та слабкі сторони організації).
15. Етикет менеджера громадської організації. Фінансовий менеджмент НДО як управління фінансами для забезпечення фінансової стійкості організації.
16. Якості ділової людини: обачливість, здатність працювати в команді. Вимоги до просування: висока кваліфікація, здатність до навчання, співробітництва, життєвий досвід, добрі знання специфіки НДО.
17. Проект як комплекс взаємопов'язаних заходів, розроблених для досягнення певних цілей протягом заданого часу при встановлених ресурсах.
18. Поняття „життєвий цикл проекту“. Фази проекту: оцінка потреб, розпізнання та визначення проблеми, визначення основної мети проекту і загальної стратегії, вибір задач проекту, визначення напрямків діяльності, підготовка робочого плану, розробка моніторингу та оцінки, визначення бюджету, початок діяльності, реалізація діяльності, проведення моніторингу та оцінки.
19. Планування видів діяльності по проекту, їх відповідність цілям та задачам, спрямованість на вирішення проблеми; реалістичність видів діяльності, їх

взаємозв'язок, відповідність історичним і культурним традиціям тієї місцевості, де вони реалізуватимуться.

20. Профспілки й держава: аспекти взаємовідносин. Гарантії діяльності профспілок.

21. Статус молодіжних та дитячих громадських організацій.

22. Відмінні риси НДО: недержавний характер, самоврядування, добровільність, некомерційність, неприбутковість, корисність.

23. Перспективи розвитку законодавства про неприбуткові організації.

4.5. Забезпечення освітнього процесу

Для більш якісного викладання лекційного матеріалу та зручного проведення семінарських занять аудиторії мають бути забезпечені мультимедійним обладнанням, для передачі різних форм інформації (текстової, графічної, аудіо- і відеоформ). Система дистанційного навчання Moodle ЧНУ.

5. Підсумковий контроль

Оцінка якості засвоєння навчальної програми з дисципліни Тренінг-курсу «Правові аспекти управлінської діяльності неприбуткових організацій» охоплює поточний контроль успішності, виконання самостійної роботи, модульний контроль та складання підсумкового іспиту.

Для поточного контролю засвоєння студентами навчального матеріалу під час аудиторних занять та у процесі самостійної роботи передбачено проведення модульної контрольної роботи, порядок проведення та зміст якої доводиться до студентів на початку семестру.

Рівень засвоєння навчальної дисципліни Тренінг-курсу «Правові аспекти управлінської діяльності неприбуткових організацій» визначається за рейтинговою системою оцінювання.

Підсумкова оцінка якості засвоєння навчальної програми визначається за результатами іспиту, порядок проведення якого визначається робочою навчальною програмою.

Поточна успішність включає письмові відповіді в ході аудиторних занять, оцінку засвоєння навчального матеріалу в ході самостійної роботи студентів, виконання завдань поточного контролю знань.

5.1. Перелік питань до іспиту:

1. Генезис правового регулювання суб'єктів господарської діяльності.
2. Поняття суб'єктів господарювання в Україні. Класифікація суб'єктів господарської діяльності.
3. Правове регулювання порядку створення суб'єктів господарської діяльності.
4. Загальні та спеціальні умови створення суб'єктів господарювання.
5. Способи індивідуалізації суб'єктів господарювання в Україні.
6. Припинення суб'єктів господарської діяльності: поняття, форми, види та способи.
7. Поняття підприємств та їх класифікація.
8. Зовнішньоекономічна та соціальна діяльність підприємств.
9. Правове регулювання порядку припинення підприємств.
10. Особливості створення та діяльності окремих видів підприємств: приватних підприємств; фермерських господарств; підприємств з іноземними інвестиціями; іноземних підприємств.
11. Утворення громадських організацій та громадських спілок.
12. Права громадських організацій та громадських спілок.
13. Власність громадських організацій та громадських спілок.
14. Загальні засади благодійної діяльності в Україні.

15. Правове регулювання відносин у суспільстві, спрямованих на розвиток благодійної діяльності, утвердження гуманізму і милосердя.
16. Засади утворення і діяльності благодійних організацій.
17. Порядок надання та позбавлення юридичних осіб статусу волонтерської організації.
18. Особливості правового статусу волонтерів та діяльності волонтерських організацій.
19. Статус громадських об'єднань.
20. Проблеми вдосконалення правового статусу об'єднань громадян в Україні.
21. Засновники громадських об'єднань. Членство в громадських об'єднаннях.
22. Легалізація громадських об'єднань. Її види.
23. Припинення діяльності громадських об'єднань.
24. Права зареєстрованих громадських об'єднань. Власність громадських об'єднань.
25. Громадські організації з міжнародним статусом.
26. Документи, необхідні для реєстрації громадських організацій.
27. Легалізація політичних партій в Україні.
28. Держава й релігійні організації.
29. Профспілки й держава: аспекти взаємовідносин. Гарантії діяльності профспілок.
30. Права профспілок щодо організації страйків та проведення інших масових заходів.
31. Господарська та інша комерційна діяльність громадських об'єднань.
32. Державний нагляд та контроль за діяльністю громадських об'єднань.
33. Відповідальність за порушення законодавства про громадські об'єднання. Види стягнень.
34. Громадські організації: поняття, види, джерела правового регулювання.
35. Міжнародні громадські організації. Філіали іноземних громадських організацій.
36. Засновники молодіжних та дитячих громадських організацій, їх спілок. Членство в молодіжних та дитячих громадських організаціях.
37. Статус молодіжних та дитячих громадських організацій.
38. Держава й молодіжні та дитячі громадські організації.
39. Відповідальність молодіжних та дитячих громадських організацій за порушення законодавства.

40. Правові засади взаємовідносин між політичними партіями, між політичними партіями та громадськими організаціями в Україні.

41. Конституційне право на свободу об'єднання в професійні спілки. Законодавство про профспілки.

42. Право на об'єднання в профспілки. Членство в профспілках.

43. Статус професійних спілок.

44. Професійні спілки та держава.

45. Статути профспілок. Легалізація профспілок, їх об'єднань.

46. Права та обов'язки профспілок.

47. Конституційне право на свободу совісті.

48. Поняття й види релігійних організацій.

49. Статути (положення) релігійних організацій. Реєстрація статутів (положень) релігійних організацій.

50. Власність релігійних організацій. Виробнича й господарська діяльність релігійних організацій.

51. Відповідальність за порушення законодавства про свободу совісті і релігійні організації.

52. Поняття благодійництва та благодійних організацій. Засновники благодійних організацій.

53. Організаційно-правові форми благодійних організацій.

54. Майно благодійної організації. Джерела формування майна та коштів благодійних організацій.

55. Господарська діяльність благодійної організації. Припинення діяльності благодійних організацій.

56. Особливості правового статусу громадян як суб'єктів господарювання.

57. Правовий статус іноземних суб'єктів господарювання.

58. Особливості правового статусу фінансових установ як суб'єктів господарювання.

59. Особливості статусу благодійних та інших неприбуткових організацій у сфері господарювання.

60. Поняття підприємства колективної власності та його види.

61. Правове регулювання створення, діяльності та припинення кооперативів.

62. Підприємства об'єднань громадян, релігійних організацій.

Самостійна робота
з дисципліни **Тренінг-курсу «Правові аспекти управлінської діяльності неприбуткових організацій»**

Питання для самостійної роботи (зробити коротке обґрунтування на декілька рядків до кожного питання):

Варіант №0

1. Державний нагляд та контроль за діяльністю громадських об'єднань.
2. Відповідальність за порушення законодавства про громадські об'єднання. Види стягнень.
3. Громадські організації: поняття, види, джерела правового регулювання.

Модульна контрольна робота

з дисципліни **Тренінг-курсу «Правові аспекти управлінської діяльності неприбуткових організацій»**

Варіант №0

Дайте розгорнуті відповіді на такі питання (п 1, 2) та проведіть обґрунтований аналіз ситуацій (ситуаційна задача):

1. Конституційне право на свободу віросповідання в Україні.
2. Утворення громадських організацій та громадських спілок.

Ситуаційне завдання. Які засади організації та діяльності громадських формувань?

Порядок реєстрації положення (статуту) громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону.

Варіант іспитового білету з зазначенням максимальної кількості балів за кожне виконане завдання

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

(повне найменування вищого навчального закладу)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Семестр IX

Навчальна дисципліна **Тренінг-курсу «Правові аспекти управлінської діяльності неприбуткових організацій»**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Засновники громадських об'єднань. Членство в громадських об'єднаннях.
2. Правове регулювання порядку створення суб'єктів господарської діяльності.
3. Особливості правового статусу волонтерів та діяльності волонтерських організацій.

Затверджено на засіданні
кафедри менеджменту

Протокол № _____ від „_____” _____ 2019 року

Завідувач кафедри
менеджменту

_____ (підпис)

Стоян О.Ю.
(прізвище та ініціали)

Екзаменатор

_____ (підпис)

Бурдельна Г.О.
(прізвище та ініціали)

Критерії оцінювання за кожне виконане завдання для досягнення максимальної кількості балів

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Завдання 1.	10
2	Завдання 2.	15
3	Завдання 3.	15
	...	
	Всього за іспит	40

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни Тренінг-курсу «Правові аспекти управлінської діяльності неприбуткових організацій» передбачають практичні заняття і виконання індивідуальних завдань.

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться у таких формах:

1. Оцінювання знань студента під час практичних занять.
2. Проведення поточного модульного контролю.
3. Проведення іспиту.

Оцінювання знань студентів під час практичних занять має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу навчальної дисципліни; відвідування занять;

б) виконання завдань для самостійного опрацювання;

в) рівень виконання контрольних завдань.

При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Поточний модульний контроль. Зміст підсумкового модульного контролю викладач доводить до студентів протягом двох перших тижнів занять. За результатами підсумкового модульного контролю студент має право на отримання семестрової оцінки без складання заліку на підставі набраних ним балів протягом семестру. Модульний контроль здійснюється та оцінюється за такими складовими: за результатами оцінювання знань студента під час практичних занять згідно з графіком навчального процесу та проміжного тестування.

Загальна оцінка за поточний модульний контроль розраховується як середня отриманих студентом оцінок.

Критерії оцінювання завдань для досягнення максимальної кількості балів

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Аудиторна робота (практичні заняття). Максимальна кількість балів	30
2	Самостійна робота. Максимальна кількість балів: - Пошукові роботи - Презентації/ доповіді	10 10
3	МКР	10
4	Іспит. Максимальна кількість балів	40
	...	
	Всього	100

Критерії поточної оцінки знань студентів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінки
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Модульний контроль знань студентів здійснюється через проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Критерії поточної модульної оцінки знань студентів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінки
9-10	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання.
7-8	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
5-6	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
3-4	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1-2	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Підсумковий модульний контроль знань студентів означає поступове накопичення балів від одного поточного модульного контролю до іншого в кінцевому рахунку отримання загального підсумкового балу.

7. Рекомендовані джерела інформації

1.1. Основні:

Нормативно-правові акти

1. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України від 02.05.2003. — 2003. — № 18. — Ст. 144.
2. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України від 03.10.2003. — 2003. — № 40. — Ст. 356.
3. Про господарські товариства: Закон України № 1576-XII від 19.09.91 // Відомості Верховної Ради України від 03.12.1991. — 1991. — № 49. — Ст. 682. (проект Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»).
4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України № 959-XII від 16.04.91 року // Відомості Верховної Ради. - 1991. - № 29. - ст. 377
5. Про режим іноземного інвестування: Закон України № 93/96-ВР від 19.03.1996 // Відомості Верховної Ради України від 07.05.96 - 1996., № 19, ст. 80
6. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України № 2658-III від 12.07.2001 // Відомості Верховної Ради України від 23.11.2001 – 2001. – № 47, ст. 251
7. Про кооперацію: Закон України № 1087-IV від 10.07.2003 // Відомості Верховної Ради України від 30.01.2004 - 2004. - № 5, ст. 35
8. Про міжнародне приватне право: Закон України № 2709-IV від 23.06.2005 // Відомості Верховної Ради України від 12.08.2005 – 2005., № 32, стор. 1278, ст. 422
9. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України № 3480-IV від 23.02.2006 // Відомості Верховної Ради України від 04.08.2006 - 2006. - № 31, стор. 1126, ст. 268

Базова

1. Вінник О.М. Господарське право: Навчальний посібник. – 2-ге вид., змін. та доп. / Оксана Мар'янівна Вінник. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 766с.
2. Господарський кодекс України: Науково-практичний коментар / [Бек Ю.Б., Верес І.Я., Герц А.А. та ін.]; за ред. Коссака В.М. – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 672с.
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України. – Вид. 2-ге, змінене і доп. / [Бек Ю.Б., Богдан Й.Г., Дякович М.М. та ін.]; за ред. В.М. Коссака. – К.: Істина, 2008. – 992с.
4. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / [Знаменский Г.Л., Хахулін В.В., Щербина В.С. та ін.]; за заг. ред. В.К. Мамутова. – К.: Юрінком Інтер, 2014. – 688с.
5. Теньков С.О. Науково-практичний коментар до Господарського кодексу України: Від 16 січня 2003 р. / Сергій Опанасович Теньков. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 720с. – (Нормат. док. та комент.)
6. Хозяйственное право: Учебник / [Мамутов В.К., Знаменский Г.Л., Хахулин В.В. и др.]; под ред. В.К. Мамутова – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 912с.

7. Щербина В.С. Господарське право: Підручник / Валентин Степанович Щербина. – 2е вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2015 – 592с.

Допоміжна

1. Афанасьєв Р.Г. Проблеми правового регулювання банкрутства за законодавством України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / Р.Г. Афанасьєв. – Донецьк, 2001. – 20с.

2. Басин Ю.Г. Защита интересов кредиторов при универсальном правопреемстве юридических лиц в коммерческих отношениях / Ю.Г. Басин // Избранные труды по гражданскому праву / Составление, вступительная статья И.П. Грешникова. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2003. – 591с. – С. 143-153

3. Бекірова Е. Правова природа інституту ліцензування певних видів господарської діяльності / Е. Бекірова // Підприємництво, господарство і право. - 2007. - № 10.

4. Бошицький Ю.Л., Козлова О.О., Андрошук Г.О. Комерційні найменування: основні правові аспекти [Ю.Л. Бошицький, О.О. Козлова, Г.О. Андрошук]; за заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – 216с.

5. Винар Л.В. Правовий статус юридичних осіб, заснованих державою: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 «цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Л.В. Винар. – Львів, 2006. – 20с.

6. Вінник О.М. Господарські товариства і виробничі кооперативи: правове становище / Оксана Мар'янівна Вінник. -К.: Товариство "Знання", КОО, 1998.

7. Господарський кодекс України: Науково-практичний коментар / [О.І. Харитонов, Є.О. Харитонов, В.М. Коссак та ін.]; за ред. О.І. Харитонової. – Х.: Одісей, 2007. – 832с.

8. Квасницкая О. Процедура государственной регистрации субъектов предпринимательства / Ольга Квасницкая // Підприємництво, господарство і право. - 2005. - № 4.

9. Кібенко О. Концепція розвитку корпоративного законодавства України, затверджена рішенням Ради Комітету корпоративного права Асоціації правників України 03.10.2007 / Олена Кібенко // Юридичний радник. – 2007. - № 5 (19). – С. 6-14

10. Кібенко О.Р. Сучасний стан та перспективи правового регулювання корпоративних відносин: порівняльно-правовий аналіз права ЄС, Великобританії та України: дис... д-ра юрид. наук: 12.00.04 / Кібенко Олена Рувімівна. – Х., 2006. – 526с.

11. Кобецька Н. Співвідношення ліцензування господарської діяльності та природноресурсового ліцензування / Надія Кобецька // Підприємництво, господарство і право. - 2008. - № 10.

12. Кодинець А. Теоретичні проблеми визначення сутності прав на засоби індивідуалізації / А. Кодинець // Підприємництво, господарство і право. - 2007. - №7.

13. Сагайдак Ю. Сутність, роль та організаційно-правові проблеми легалізації підприємництва в Україні / Юлія Сагайдак // Підприємництво, господарство і право. - 2006. - № 11.

14. Юркевич Ю.М. Припинення юридичних осіб з правонаступництвом: Монографія / Юрій Миколайович Юркевич. – Хмельницький. – В-тво «Цюпак» – 2010. – 224с.

15. Юркевич Ю.М. Договірні форми об'єдань фізичних та юридичних осіб у цивільному праві України / монографія // ЛНУ імені Івана Франка. – Львів. – 2017. – 410с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України – <http://portal.rada.gov.ua/>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень України - www.reyestr.court.gov.ua/